

# مشرق و مغرب

محل مطبعه و اداره :

جفال اوغلنده امنيت

صندوغی جوارنده

شنکول يقوشنده

۲۲ نومرو

اضطار :

مشکمزمو موافق آثار

جدیده مع الممنونیه

قبول اولنور

درج ایدلمه یین آثار اعاده اولنماز

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و مشور و اسلامیه در بحث ایرو و هفته ده بر نشر اولنور

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

درسعادتده نسخه سی ۵۰ تپاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندربیلرسه سنوی

۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

| سنه لکی             | التی آیلانی | غروش |
|---------------------|-------------|------|
| ممالک عثمانیه ایچون | ۶۵          | ۳۵   |
| روسیه               | ۶۵          | ۳۵   |
| سائر ممالک اجنبیه   | ۱۷          | ۹    |

بشنجی جلد

۱۴ ذی الحجه پنجشنبه ۳۲۵ کانون اول ۳۲۶

عدد : ۱۱۹



ایچندن انتخاب ایتدی ، امتی شرع منیره توفیقاً مراقبه عنانی سنک  
الکرکه امانت ایتدی . بو واسطه ایله اونلرک حقوقی حمایه و قبلرینی  
شکوک و ضلالتلردن وقایه ایدیه سین ! . بوتون بشرینی سکا تسایم  
و ( زیرا که سن وارث انبیا اولدک ) اونلرک بار منافعی سنک دوش  
اهتمامکه تودیع ایتدی که امت دنیا ده رفاه ، نائل ، اخرتده سعادت  
( ابدیه ) ایله شادمان اولسونلر دیه ! . .

سریر حاکمیتی سکا تعیین ایله دی ، سکا امتی اوزرینه رجحان  
و نفوذ احسان ایتدی که مملکتی خلاص و مدافعه ایدیه سین ،  
اونلری اولجه کیتمش اولدقلری یولاره دلالت ایله سین ! . تحقیقاً  
اک عایدسندن اک عایدسینه قدر ، یرلی ویا خیمه نشین ، اصیل ویا  
غیر اصیل را کع دیزلری ، ساجد بدنلریله ، سنک بو حاکمیت  
روحانیه عالییه ک آنته کیرمشلر ، اوزرلرینه دوشن هر حادثه ناکه ظهور  
قارشیسندن روحلری سکا متوجه ، کندیلرینه چوکن هر  
فلا کتده کوزلری سکا مرکوز برحاله ، رفاه و سعادتاری سندن ،  
نجات و سلامتاری سنده ، امن و امیدلرینک حصولی ینه سنده  
اولدیغنه معتقددرلر . »

بوندن صوکره محرر ، عجمارک بونجه زماندن بری چکدکلری  
ظلملردن ، ( بیت الدین ) دیدکلری مملکتلرینک کفره واجانب طرفندن  
بیع و استیلا ایدیلدیکندن ، ولکن بونلرک صرف بر رئیسک فقدانندن  
دولایی کندیلرینک غافل ، متفرق و ضعیف بولونملرندن ایلری کلدیکندن ،  
و اسلامک سعادتیه تعلق ایدن ایشلرده رئیس ورهبرلری نظریله  
باوقلری و باقغه حقلی بولوندقلری ( مجتهد ) دن هیچ بر اشارت  
و حرکت ارشادیه کلدیکنی کوردکلرندن ، اعتمادلری خللدار اولمغه ،  
بو صورتله دوچار یأس اوله رق میریلدلمغه باشلادقلرینی یازیور ،  
« اونلر او یله دوشونویورلر و دوشونمکده حقیدرلرکه ، دیور ،  
اونلری هپ بردن برلشیریه چک سوز سکا عائددر ، قرار ویره چک  
اولان حجة . هر حالده سنکدر ، سنک امرک نافذدر ، سنک حکمکه  
کیمسه اعتراض ایتیه چکدر ، و اونلرک ایسته دکلرینی یاپارسه ک ، سندن  
صدور ایدیه چک بر کله ایله بوتون تفرقه بردن غائب اوله رق یرینه  
صاعلام بر اتحاد کله چکدر .

بناءً علیه اللهم و اونلرک دشمنلرینک قبلرینی قورقو ایله  
دولدوره رق اونلری کافرینک شرندن صاقلا ، هر طرفدن اوزرلرینه  
چوکن پریشانلق و سفالتی محو و ازاله ایت و اونلری بو طاقت فرسا  
حیاتدن ده اوسع و اهوننه یوکسه ات ؛ بویله جه ایمان ، صادقینی  
طرفندن مدافعه و حمایه ، و اسلامیت اعلا و تجل ایدلش اولور . »  
و بر فقره معترضه دن صوکره دوام ایدیور :

یا خلیفه قادر ! تحقیقاً شاهک (۲) احوالی متلون ، اخلاقی فاسد ،  
ادراکی ناقص ، قلبی متفسخدر . مملکته حکم و مصالح امتی اداره یه قابیلیتی  
دکلدر ، بویوک کوچوک بوتون ایشلرک دیزکینی پیغمبره غلناً طعن  
و تشنیع ایدن ، قانون الهی یه مواظبت ایتیه سین ، نفوذ روحانی یی بر

(۲) ناصر الدین شاه -

علماء امت ، عساکر اسلامیه ، و سائر افراد مسلمین هب او وجود  
معظمک اجزاسی در . بر عضو دوچار اضطراب اولونجه نصل بتون اعضا  
اوندن حصه یاب الم اولورسه بر اسلام فردینک دوچار حقارت اولمی  
بتون او معظم عالمی حرکتیه کتیرملی در .

اهل ایمانک کافه سی ( وجاهدوا .... ) امر جلیلله مکلف ،  
( وتعلموا الرمی ) خطابیله موظف ، ( کتب علیکم القتال ) نص جلیلی  
موجبجه داخل دفتر و قرعه سز عسکردر .

شو حالده ( فن اعتدی علیکم فاعتدوا علیه بمثل ما اعتدی علیکم )  
خطاب حکمت نصابیه موافق مقابله ده بولمق ، حقوق اسلامی محافظه  
ایدیه بیلیمک ایچون اسلحه جدیده تدارک ایدره ک انک استعمالی او کر نه لم  
وعظیم همتلره هر درلو فدا کارلقلره حاضر اوله لم .

دشمنلر مرکز حرکتلرندن بی خبر قالمق ، انلرک حیللرینی آ کلاماق ،  
سیاستلرینه عقل ایردیرمه مک نه دیاتمزه موافقددر ، نه ده انسانلغه ! بلکه  
بو ، محض جهالت و عین دنائت و زالتدر .

اونک ایچون کوزلرمنی آچهرق جهانی او کر نه لم ، ال اله  
ویره رک اتحاد ایده لم ! . . زیرا زمان زمان ترقی در . یشامق ایسترسه ک  
یشامه نک یولنی بیلیم . بویله ذات و مسکنیت ایچنده سور و کلنه چکسه ک  
او حالده مزارک آلتی بزه یکدر . عطالت اولومدر . حیات ایسه  
حرکت دن عبارتدر . اونک ایچون دائماً حرکت ، دائماً اتحاد ،  
دائماً تعالی ! . .

## رئیس المجتهدین حسن شیرازی حضرتلرینه یازیلان مکتوب

بسمه دره شماره (۱)

بسم الله الرحمن الرحيم

حقیقنی بیان ایدرم : تحقیقاً بو مکتوب ، زرده موجود بولونور ،  
زرده مرعی طو تولورسه طو تولسون ، روح شرع احمدی یه بر  
دعوت ، و طرف امتدن بوتون بو قانون مینه ایمان ایدن  
و ایجاباته کوره توفیق عمله چالیشان مؤمنین صالحینه - هر  
زده طلوع ایتش ، هر زرده کمالی بولمشلرسه - بوتون علمای  
اسلامه بر استغانه در ؛ و آرزو ایدرم که بو استغانه اونلرک ایچندن  
هپسته بردن اولسون ، واقعا اونلردن یالکیز برینه خطاب اولونمشدر .  
یا خلیفه الامة ! یا شماع نور الائمة ! یا عمادة بناء الدین ! یا شرع شریفک بیانیه  
مختص صاحب لسان حاجی میرزا سید محمد حسن شیرازی حضرتلری -  
الله سنک سایه کده دعوی حق محافظه ، و کفره شیریه نک فسادندن  
اسلامی امین بولوندیرسون ! الله سنی بو وکالت معالیه تخصیص  
ایتدی که اسلامک حجة الاکبری اوله سین ! . . سنی جمعیت صالحین

(۱) غالباً جمال الدینک ۱۸۹۱ ده ایراندن اخراجندن پک آز صوکره  
یازلش اولان بو مکتوب صورتی تاریخ بیداری ایرانیان ده ده (صفحه ۱۰۸)  
وارددر ، امتیازک ردینه قدر ، توتوندن اجتناب ایدله سنی مؤمن صادقلره  
امر ایدن فتوی مجتهد ده ا اول ، کانون اولده چیقارلش ایسته ده امتیاز  
علیه اولان شدتلی حرکت جز برانده وقوعه کلشدی . بو مختصر فقط مهم  
فتوانک صورتی ( بیداری ) نک ۱۶ نجی صفحه سنده کورولور .



درکه هیچی به ایتدیرن ، علمای دینی ذم و تلمین ، عابدین و زاهدینه غیظ و نفرت ایدن ، سادات کرامی استخفافدن ، واعظینه جمعیت بشریه نك انك الحاق بر فردی کبی سوء معامله دن چکنمه یین رذیل بر سر بست متفکر (۳) ك الله تسایم ایتدی ؛ فرنكسستاندن عودت ایده لیدن بری دیشلری آراسنه ملوث پارچینی آلیور ، علناً شراب ایچور ، کافرین ایله دوشوب قالدیور ، فضایه قارشق اعلان خصومت ایدیور . ایشته اونك اخلاق شخصییه سی بویادر . لکن بوکا علاوه ممالك ایرانی معدن (۴) ارجاقلری اورایه کیدن یوللری ، بوزلری حدود مملکته ایصال ایدن طرق و معابری ، ایرانك هر طرفنده بر شبکه تشکیل ایده جك اولان بو خارجی مواصه دامارلری ایکی یانسه ، انشا اولونمق اوزره بولونان خان و اوتلار باغچه لر ، اطرافنده کی تارلار کی بوتون خزائن ثروثیه برلکده ، دینك دشمنلرینه صاتیور .

صوکره کارون (۵) نهرینی ومنبعنه پک یقین پرلرده ساحلری اوزرنده انشا اولونه جق اوتلری ، بوزله ملحق اولان باغچه و چایرلی ، آهوه زدن طهراندن کیدن یولك اطرافنده کی خان و باغچه و تارلاری . کذلک تنباکو (۶) پی و باشلیجه زرع اولوندینی مراکز ی تشدیکی اراضی پی ، قزلیلرینك ، طاشلیچی و صاتیجیلرینك نرده اولورسه اولسونلر بوتون مساکنی ده برابر صاتی . عینی صورتیه بوتون ایرانده شراب اعمالی ایچون قوللانیلان اوزوم باغلرینی و بو تجارت عائدیتی اولان بوتون دکان ، اعمالخانه وازی خانلری اوزرینه ده وضع ید ایتدی ؛ صابون ، موم ، شکر و سائر اعمالخانه لرینه ده عین حال اولدی ؛ صوکره برده باقیه . . باقیه نك نه اولدینی بیلیرسه کیم بیلیر سکا ناصل کلیر ؟ ، بیلیر عیسک باقیه نه دیمک ؟ عنان حکومتی دشمن اسلامك (۱) الله ترك ایتك ؛ ملتی بو دشمنه اسیر ایتك ، اولنری و بوتون مالکانه و نفوذی خارجی دشمنلره تسایم ایتکدر .

اوندن صکره ده بوجاعل خان ، ملتی صرف برهذیاندن عبارت اولان دلیللریله یومشامنی ارزو ایدهرک بوائتلافلرک موقت بر زمان یعنی یوز سنه پی تجاوز ایتیه جك قدر قیصه بر مدت ایچون اولدینی ادعا ایله دی ؛ امان یاربی ؛ بو اوپله بر دلیل که ضعیفی بوتون خائنه حیرت ویرر !

(۲) امین السلطان که اوزمان عجمستانك باش وکلی ایدی . .

(۴) ۱۸۸۹ کانون نایسنده بارون جولوس دور رویه ره اعطا اولونان امتیاز ، قومپانییه ایرانك ثروت معدنییه سی ایشله تمك حققی ویریوردی . صوکره دن ، که ایرتی سنه ، بوامتیاز حقوق معادن شرکتی عجم باقیه سنه ترك اولوندی .

(۵) لورد سالیسبوری طرفندن ۹ تشرین ثانی ۱۸۸۸ تاریخلرنده کیده هول بانکته ده کارون نهری امتیازی حقنده اظهار ایدیلان تفاخرلر عجمستان حکومتی دهشتلی برصورتده تلاشیه کتیردی ؛ اساس سکهمایه بعضی تعدیلات ادخالنه سببیت ویردی .

(۶) تنباکو امتیازی ۸ مارت ۱۸۹۰ ده اعطا اولوندی ، انکلیز سفارتیه عینی سنه نك ۹ مایسنده قید اولوندی .

(۱) انکلتزه دیمک ایستر .

صوکره ده روسیه یه (۲) سکوت و رضاسنه مقابل ترك ایدیلان (باری راحت دورمغه رضا کوسترسه یدی ) بالخاصه رشت مر طبرستان ایرماقلرینی ، بونلره عائد اولان بوتون اولر ، خاخر ، تارلارله برابر ازالی - خراسان یولنی تقدیم ایتدی ، لکن روسیه بو تقدیمه قارشق بورتی چویردی ، بویله بر هدیه پی قبولدن استغنا ایتدی ، چونکه او ، بوائتلافلر الفا اولونمده دن خراسانك الحاقی و آذربایجان ایله مازندرانك اشغالنه تمایلدی ؛ بو ائتلافلر که دولت ایرانی بوائتلافی دشمنك الله تماماً تسلیم ایتك ایچوندی . ایشته بودلینك ایلک نتیجه اداره سی بودر !

« والحاصل بوجانی ، ایران ایالتی دولتر آره سنده مزاده قویدی ، حضرت محمد و آلتك (صلی الله تعالی علیه وسلم) مقری بولنان ممالك اسلامی بابانجیلره صاتیور ، لکن طبیعتك عادیتی ، ذکاسنك نقصانی حسیله جزئی بر مبلغه ، اوافق بر قیمت صاتیور ؛ دنائت و خست ، خیانت و جنت ایله بریره کایرسه ایشته بویله بر نتیجه ویرر ! »

« و سن ، یا حجة ! بوامته امداده قیام ایتك ایسته مزسه ک ، اولنری قانون مینك سایه قوتنده برله شدیرمک ، بو کنشاهکارك انندن چکوب قورتارمق ایسته مزسه ک ممالك اسلام پک یاقین بر زمانده اجنبیلر الله دوشه جك ، اولر مملکتی ایسته دکلری کبی اداره ایده جکار ، ایسته دکلرینی پایه جقلردر . اگر سن بو فرصتی قاجیررسه ک ، و سن حیاته ایکن ( معاذ الله ) بویله بر حال اولورسه کیری یه ، محله زمان اولان تاریخ صحیفه لرندیک بر اثر برامش اولمازسک . پک اعلا بیلیرسک که ایران علماسی و امت ( فکریلری ازلمش ، قلبلری دالمش اولدینی جهته ) قیام ایچون یالکز سندن بر سوز بکهرلر ، اونك سایه سنده نائل نجات اوله جقلر ، وسعادت کوره جکلردر ! . . ناصل اولورکه اللهم ، کندیسنه بوقدر بویوک بر قوت احسان ایتدیکی برکیمسه بونی استعمالده چکیک داورانیر ، و یا خود هر کسی حال انظارده بر اقرار ؟ »

بیلیر و کورر بر آدم صقیله جنابکزه تأمین ایده رم که عثمانی حکومتی سزک بویله بر تشبیه غیرتکردن پک ممنون اولور و بونده سزه یار دیم ایدر . زیرا او پک اعلا خبرداردر که اورویالیرک عجمستان حکومتته مداخله ایتیه سی کندی ممالکسنه بر تحقیر تأثیرینی حازدر ، حتی ایرانك بوتون نظار و امراضی سنك طرفکدن بویله برکله دعوتدن پک مسرور اولورلر ؛ زیرا اولر طبیعی بویکیکلردن پک بیزاردلر ، بومضر ائتلافلردن طبیعتلریله نفرت ایدرلر ، بوائتلافلر که سزک غیرتکیز اولنری العایه بر فرصت ویره جك و بوبلکه ده شمدی یه قدر تصویب و تصدیق اولونمش اولان سیئات احتراصک اوکنی آله بیله جکدر . هرشی سندن ، سنده ، ینه سنده در .

وسن هم عندالله هم عندالناس هرشیدن مسئولسک ! .

شبهه یوقدرکه خليفة الامه ؛ صنادید فاسقینك او عالم ، کامل ، فاضل حاجی ملا فیض الله دربندی یه نه یابدقلرینی استماع ایله مشدر ؛ کذلک ینه مسمو عکیز اولمشدرکه بو خائن ملعونلر او عالم ، زاهد ،

(۲) بوسوز ۱۸۸۹ شباطنده پرنس دوغورویکی به ویریلن امتیازه

راجمدر ؛



عادل مجتهد حاجی سید علی اکبر شیرازی به نهر یابدیلر، والحاصل يك اعلا او كرمش اولماليسكزكه مملكت ودينلرينى مدافعه ايدنلره قتل و ضرب صورتيله بوقاغى وياقیزغين دمير جزاسيله نه مدهش اشكنجهلر ايتديلر، او فاضل كنيج ميرزا محمد رضاي كرماني [۱] او مرتد (امين السلطان) طرفندن زندانده تلف ايدلشدر [۲] كذالك اوعلی وفاضل حاجی سیاح (محلای) معلوماتی وکامل میرزا فروغی اصل و اقتدارلی علی خان، عرفانی و فاضل اعتماد السلطان [۳] و سائر لری هب اونك ظلمنه قربان اولشلردر!

بم كندى حكاية حاله، نانكور ظالمك بكا يابدقلىنه كلنجه ... سفيل، بم، (آغير خسته بر حالده) شاه عبدالعظيمك درگاهندن زورله چيقاريلمى امر ايتمش، تصويرى قابل اوله ميان حقارتلر، ذلتلر، رذيلتلر ايجنده قار اورته سنده يا تخنه سوروكه ندم (هم بوتون بوتلر بن صويولدقن صوكره اولويور!) بزالله راجمز، ينه او كا رجعت ايدجكز ...!

بونك اوزرينه سفيل حريفلر بنى، (خسته لغمه باقايه رق) بر اشيا آرابه سنه بينديرديلر هر طرفه زنجير اورديلر، وقيش موسمنده، قارلر آره سنده، آجى كسكين روزكارلر اورته سنده بر بولوك آتلى بنى خانيقين [۱] ه ايصاله، أموراً رفاقت ايتديلر ..

در حال والى به بر مکتوب يازدى، بم بصريه سوق اولونه مى رجاييتدى، زيرا بيليردى كه بنى يالكز بر اقمش اولسیدی همان سكا ياخليفه! قوشوب كه جك، اونك يابدقلىندن، ايران خلقتك احوالندن خبر ويره جك، بوكافرك افعال سيئه سيئه ملك اسلامك باشنه لر كلديكنى ودهانه لر كه جكنى سكا ايضاح ايدجك و ايمان صالح سلامتى ايجون سنك يا حجة معاونتكى طلب ايدجك، سنى اسلامك امدادينه قوشديره جقدم زيرا اوبيليردى كه بر كره سنكه بولوشنجه آرتق اونك ايجون مقامنده قالمق احتمالى محو اوله جقدى، آرتق مملكتك ويرانه، ملتك خرابنه كفره نك يوز بولمه سنه چاليشه مایه جق ایدی ... فقط اونك بو حرکتی انظار عامه ده يك مجرمانه و دناشكارانه كوردی. او صورتله كه عمومى بر عصيان باش كوستره جكدی، بو اختلال ملی باصوب ياتيشدير مق ايجون اسلاميت مقدسه و بابيلك مذهبه سالك اولانلرك حقوقى محافظه به حصر جان ايدن دين پرورانك وطن پرورانه غيرتلىنى اتمام ايتدى .. حتى (الله ديلنى كسون!) خلق آراسنه بم سنسز اولديغى بيله نشر ايتدى (زوالى مسلمانلق!) بونه ضعف! بونه قور قافلق! ناصل قابل اوله بيلير كه فرومايه بر سر سرى، رذيل بر مجنون، مسلمانلرى

[۱] ناصر الدين شاهى قتل ايدن ... آشاعيده دها مفصل كوروله جكدر .

[۲] بو شبهه سز بر سهودر، لكن ايرانده سياسى محبوسينك طالعلى توقيفلرندن اوزون بر مدت صكره قدر تعين اولنه ماز .

[۳] محمد حسن خان اعتماد السلطانا سيد جمال الدينك رفاقتندن بریدی ارباب قلمدن بر ذات اولوب مطبوعات و ترجمه قلمى نظارتنده بولوندى؛ كتاب المأثير والاثار كى بر جوقى فائدهلى كتابلر يازمشدر . بو كتاب ناصر الدين شاهك تشكيلاتنه دور سلطانك باشليجه اشخاص و وقايه دائردر ۱۳۰۶ ده طهرانده طاش باصمه سيله طبع اولوندى .

[۱] بوراسى عجمستان ايله بغداد آره سنده تورك حدود قهر غول موقيدر .

مملكتلريله برابر اوافق بر قيمته، جزئى بر مبلغه صانسين، علمايى استخفاف ايتسين، نسل پيغمبرى به بنى ادبانه معامله ايتسين، آل عايدن كلن ساداته بوسورتله جور و اذا ايتسين؟ بوفالانى كو كندن قوباره جق مسلمانلرك افعال غصو بانلرينى تسكين ايدجك، رئيس انبياء الله صلى الله عليه وسلم نسل نجيبينك انتقامنى آله جق برال موقيدر؟

« كنديمى حضور عاليلرندن اوزاق كوره رك شكايتمى بيانن اجتناب ايتدم .. لكن رئيس و مجتهد حاجى سید علی اکبر بصريه كلديكى زمان وقوعات و احوالندن، آلام و فلاكت امتدن باحث بر مکتوب يازمه مى ابرام ايتدى، بنده جناب حقت سنك الكه برشى يابه جفنى بيلديكم ايجون امرينه اطاعته استعجال كوستردم . سلام عليكم ورحمة الله وبركاته ...! » فى الواقع جمال الدينك اميد و انتظارلرى بوشه چيقمادى، زيرا آكلاشلديغه كوره مجتهد اعظم حاجى ميرزا حسن شیرازی به، او « مشوم امتيازك كرى به آله نجه به قدر توتون استعمالك غير مباح اولديغى » مين فتوانسى ويرديرن او مکتوبدر .. ملتك ناخوشنودلغه برشكل تصديق ویرن، بوسورتله اونی شاه و امين السلطان و حكومات اجنيه و اصحاب امتياز اوزرينه غلبه به موفق ايدنده او فتوادر .. و بوتون بونلرك الك صوك نتايجى ناصر الدين شاه ايله امين السلطانك دهشتلى قتللرى، و آنجق علميه ايله اهالينك اتحادلرى اوزرينه قابل اوله بيلن متوالى مشروطيت مطالباتى و صوك دوت سنه ظرفنده بوتون عجمستانى صار سان نا كه ظهور اختلاللر در كه آشاعيكى صحيفه لرده بو اختلاللرك تاريخى چيزيله جكدر ...!

سيد محمد رشيد طرفندن بومکتوبه الحاق ايديلن ملاحظات شايدن ذكر اولوب بوجه آيدر :

« بومکتوب، عجمستان اهالىسى اوزرنده، قوى بر نفوذ روحانى صاحى اولان بويوك عالمه بر هيجان و روح وطن پرورى القا ايله مش، اوده بوكا تبميتاً توتون زرع و استعمالنى منع ايدن برفتوا [۱] اصدار ايله مشدر .

علما بو فتوايى ضيا كى سرعته نشر ايتدى و ملت بوكا او درجه ده بويون اكدى كه اويله دنيلور: فتوانك طهران موصلتندن بر كون صكره شاه برنار كيله (قليان) آرادی، او كا ديديلر كه « سرايده تنبا كو قالمادى هيسى طاغيلوب آتيلدى » شاه حيرتله بونك سببى صوردى، مجتهد اعظم حاجى ميرزا حسن شیرازينك فتوانسى خبر وريديلر، « اولابندن نه ايجون اذن آراماديكز؟ ديدى . » بودى بر مسئله در، او كا عائد شيلرده بويله مساعده لره احتياج يوقدر » جوابى وريديلر، بونك اوزرينه شاه امتيازى الفا ايله انكتره به تضمينات اولمق اوزره ياريم ميليون پوندهديه ايدرك كوكلنى آلفه مجبور . اولدى ايشته بوسورتله سيد جمال الدين توتون امتيازيله مکتوبده كورديككز سائر امتيازاتى لغو ايتديررك عجمستانى برانكيز

[۱] ( بيدارى ايرانيان ) ي كوروكن . صفحه ۱۶ اوراده كى فتوانك ترجمه سى شودر : « بسم الله الرحمن الرحيم . بوكون، توتون و تنبا كو استعمالى امام الزمانه عليهنده بر حرب كى تلقى اولونه جقدر . » بوفتوا هزارنه قدر ايرانده حاجى ميرزا حسن آشتيانى طرفندن نشر، بده ميرزا حسن شیرازی طرفندن تصديق اولونمشده اويله دينور كه اصلى اوندن چيقممشدر .



استيلا سندن قورتارم شدر، يعنى سوء سببى ازاله ايدى حسن نتيجه يي  
الده ايتم شدر . ايشته حقيقى آدم لر ، ايشته حقيقى علما بويلا در !

ايمدى [۱] هيتت روحانيه نك تاثيراتى ايرانده پك آشكاردر ؛  
هم او قدر كه حكومتك شكلى بيايه دكشديره زك اونى مطلقه دن مشروطه  
اصولنه ارجاع ايله مشدر ؛ بلكه بو حادته علمايه ايلك نشانه عبرتدر كه  
ايش ، اونلر ك النده در . حالبوكه يالكيز جمال الدين ، بوانقلابك برنجي  
محركى ، ناصلى كه مصر انقلابك ده سبب اولى ايدى ، اونك قوردني  
جمعيت اسماعيل پاشانك نفوذني محوايمك ، استبدادك شدائدينه مقاومت  
ايله مك ايچون صرف ايدش ايلك همتدر ؛ توفيق پاشايه فكر ترقى يي  
او ويزم شدر ؛ مشارايه سيد جمال الدين و طرفدارلرينه ، تخته كچمكه  
موفق اولورسه بر مبعوثان مجلسى كشاد ايله سائر بر جوق اصلاحاتى  
يايه جغنى وعد ايله مشدر ، لكن بولتيقه ايشلرينه اردو كيرنجه پلانى  
هيجه اينديردى . . .

علمانك ؛ ايرانه اجنبى مداخله سنى منع ايچون اظهار ايتدكلرى  
اونك طرفدن اداره وسوق اولونان همتلري يالكيز علميه ايله اهلينك  
قوتى پادشاهلر ككنى قات قات كچه بيله جكنى كوسترمه دى ، ناصر الدين  
شاهك قزى اخطارك معنا سنى ده دكشديردي ؛ قاتلك ، سيد جمال الدينك  
رفقاسندن برى اولديغنه دائر بر جريان تواتر حصوله كتيردى .

سيد يالكيز رئيس مجتهدين و علمايى شاه ايله وكيمنه قارشى دورمغه  
تشويق ايله ، اونلري عليه رينه قالديره بيلمكده كى موفقيته ا كتفا ايتدى ،  
بصره دن اوروپايه كتيدي ، اونلري يازى و نطقلر يله ده اشغال ايتدى .  
اوراده عربجه و انگليزجه چيقان ضياء الحقيقين نامنده آيلق بر جريده  
تأسيس ويا تاسيسنه يارديم ايتدى ، كه اونلر هر برينه پك معروف اولان  
سيد ويا حسيني سيد امضاسيله ايرانه دائر مقاله لرله يازدى . مصر  
حقننه كى ملاحظاتي ده اك مهم موضوعلرندن برنى تشكيل ايدى يوردى .  
عجمستانه دائر اولان مقاله لرنده حكومت و شاهى پرواسرجه تنقيد  
ايتدى . او قدر كه لوندره ده كى عجمستان وكيلى اونكه او يوشه بيلمك  
چاره لرني آرادى و كنديسنه مهم بر مقدار پاره تكليف ايدى ، ايران  
حقننه آرتق سوز سويله يوب يازى يازمه مسنى تأمينه چاليشدى . لكن  
سيد جواب و يردى « بنى هسچ برشى صوصديره ماز ، الاشاه كبر تلملى ،  
قارنى ده شيلملى ، نعتى طور اعه امانت ايدلى » ايشته بوسوزلرده كى  
كسكينك شاهك قاتانك سيد جمال الدينك رفقاسندن برى اولدينى  
روايتنه اك چوق رنك صحت و يردى !

ناشر سوزلرينه نتيجه ويره رك دييور كه : « بوراده ضياء الحقيقينه  
يازدينى بعض پارچهلر ي نقل ايدى بيليرز ، او صورتله كه خاطره سى  
ابديله شسين . . . بو ۱۰ مارت ۱۸۹۲ ده نشر اولونان رساله موقوتنه نك  
ايكنجي نسخه سنده يازدينى شيدر كه علمايى ، شاهك خلعيله ، ملتك  
ايجابات منافعه كوره توفيق حركته تشويق ايدى يور »  
محرك سويله ديكي مقاله ايرانك اك ايلرى كلن علماسنه خطاباً  
يازم شدر كه اسملرى صره ايله بروج آتيدر :

[۱] بوسوزلر ۱۹۰۸ ابدالرينه دوغرو يازم شدر بو تفسيراتى حاوى ورقه يي  
اوسنه نك ۷ مارتنده آلام .

سر مجتهد كربلايى ، حاجى ميرزا محمد حسن شيرازى ، حاجى  
ميرزا حبيب الله رشتى ، حاجى ميرزا ابوالقاسم كربلايى ، حاجى ميرزا  
جواد تبريزى ، حاجى سيد على اكبر شيرازى ، حاجى شيخ هادى  
نجم آبادى ، ميرزا حسن آشتياني ، صدر العلماء ، حاجى اقا محسن  
عزاقى ، حاجى شيخ محمدتاكى اصفهاني ، حاجى ملا محمدتاكى مجيردى  
وسائر آدلرى ذكر اولونماش علما . .

سيد جمال الدين اول ، آوروپا دولتلرينك حرص (استيلا) لريله  
ممالك اسلاميه نك معروض بولونديغى تهلكي كوزلرى اوكنه كتيروب  
بويولتكدن صوكره ، بونك مشنوم نتايجنه اك برنجى مقاومتى تشكيل  
ايدى جكلرك علما اولدقلى درميان ايدى يور ، « اونلر هندستان و ماوراي  
جيچون كى ، زرده كه نفوذلى حاكمدارلر طرفندن تضيق و كسر  
ايدمش ايسه آوروپاليلر اورانك مملكت ايشلرينه ده قولا يلقه مداخله  
ايدى بيلم شلر ، اورالرينى ده چابوق يدتصرفلرينه كچيرم شلردر ؛ حتى  
افغانستانك وقت وقت انگليز هجوملرينه قارشى مقاومتده كوسترديكى  
غيرت صرف اوراده كى ملالرك ثمره اجتهادلريدن » دييور . اوندن  
صوكره ناصر الدين شاهك اداره سنى شويله تصوير ايدى يور :

« وقتا كه بو انكر كربلايى ، بو كنه هاكار آدم ، ايران سلطنتى  
الده ايتدى ، كينى امر و نهيلر يله حاكميت مستبدانه سنى اجرا ، ساحه  
جور و ظلمنى توسيع ايتك مقصديله ، تدريجى تدريجى ، علمانك حقوقى  
تحميده ، اعتبارلرينى تنزيله ، نفوذلرينى تقليله باشلادى بونك ايچون  
بر چوقلرينى مطرود كى مملكتدن ديشارى به سوردى ، بعضيلرينى  
استيخفاف ايله شرع ميبنى محافظه دن منع ايتدى ، بعضيلرينى ده بولندقلى  
پرلردن آلهرق هر درلو استبداد و سوء استعمالانك مقرى بولونان  
طهرانه كتيردى ، اوراده ، اونلري ذلت ايچنده اقامته مجبور ايتدى .  
بوصورتله مملكت اونلردن تميزلنم شدى .

آرتق ميدانى كنيش بولدى ، ملتى ايسه ديكي كى ازدى ، مملكتى  
آلاييديكنه ويران ايتدى ، هر درلو اعمال شيعه نك دائره مساويسندن  
كچدى ، هر درلو رذائله علناً اغراض عين ايتدى ، فقرا و ضرورت  
ديكانك قان ترله قازاندقلى پاره لرى طول و يتيملرك كوز ياشلرينه  
باقمايهرق اللرندن زورله چكوب آلدى ، كندى هوسات رديته  
وابتذالات حيوانييه سنه صرف ايتدى . ( زوالى اسلاملر ! )  
« صوكره دليلكى بوتون اشكاليه زياده لشنجه رذيل بر مجنونى  
كندينه وكيلى انتخاب ايتدى [۱] او وكيلى جبر ايتمه ديكي بر دين ،  
حيثتى كسرايتمديكى بر شخص بر اقامدى . بو كنه هاكار آدم پك آز صكره  
النه واسع بر صلاحيت كچيردى ، بو عظيم قوتى ، دينى يقيمغه ، مسلمانلرله  
حرب ايتكه صرف ايتدى ، جيبيلتك سفليتندن ، طبيعتنك دناشتندن  
دولاني مملكتى جزئى بر مبلغه صاتمق ايسته دى . بونك اوزرينه  
فرنكلر آرتق خطه ايرانه بلا حرب و مقاومت تملك زمانى كلديكىنى

[ ۱ ] ميرزا على اصغر خان امين السلطان . . . صوك زمانلرده (تابك اعظم)  
عنواى آلمشردى .



اجرت ویا معاش آلمانلارینک نه قدر لازم اولدیغنه دقت ایدیور  
اولیه استنباط ایدیورکه: «علما مستقل اولماقجه یعنی شمدییه قدر  
اولدینی کبی، تعلیم، تدریس وارشاده قوت یومیلرینی تدارک ایچون  
بکله پادشاهلره دایمغه مجبور بولوندقجه، اسلام فلاح بوله باز!»  
دیور...

صوک ذکر اولونان مقاله یوقاریده اسمی کچن ضیاء الحقیقینک  
۱۸۹۲ شباط نسخهنسنددر، هر نه قدر بوندن اولکی ایکی وثیقهدن  
دهاقیصه ایسه ده بورایه نقل اولونمق ایچون ینه اوزونددر. اونک ایچون  
قیصه بر نمونه آلیرسوق کافیدر. بو مقاله عجمستانک حال سفالت  
اشمالندن، صنوف حکومتک مملکتی یاواش یاواش بوشالتان، خلقلک بیوک  
بر مقدارینی منفالره سوروکله یین ظلم یولسزلقلرندن بوتون شعبات  
اداره ده حکم سورن رشوت وفسادادن، حکومت ودوائر حکوماتک  
صائیلدیغندن، قانونلارک فقدانندن، هر درلو ظلم واشکنجه لره میدان  
ویریلدیکنندن اجرتلری ویرلمه یین سرسری عسکرلر آره سنده کی عدم  
انضباطدن بحث ایدیور؛ [بنساء علیه صوبغونخیلق وحیدردلقه  
کچین، دولایسیله بر حال مسالمتده صنعتارده ایشله یین وطنداشلرینه  
بیوک ضررلری دوقونان]

«حکومت شرع مبنی هتک وتخریب ایتدی، اداره مدنیهدن  
نفرت واستکراه ایدیور، قواعد منطقیه وذوق سلیمدن بی خبر،  
هپسینی هرشیئی استخفاف ایدیور، بالکیز احتراض اجرای حکم ایدیور،  
بالکیز حرص حکمفرما اولیور، بالکیز جبر وشدت قانونلق ایدیور؛  
قیلیچ، قامچی، قیزغین دمیر سلطنت ایدیور، قان دوکمکدن  
خوشلانیلیور، ادبسنلکده شرف بولونویور، دول ویتیملری، املا-  
کندن محروم ایتکدن بیوک لذت تصور اولونه میور...

بو مملکته امنیت یوقدر! سکنه سی استبدادک دیشلرندن  
قورتولمق ایچون قاقچقدن باشقه چاره بوله میورلر، عجملرک بشده  
بری تورکیا وروسیه یه قاجدیلر، اورالرده جمال، سوپورکچی،  
چوپچی، صوچی اوله رق، چارشو وسوقاقلرده کزدکلری کورولور،  
لیمه لیمه اولمش البسه لری، محزون طورلری ومعیشتلرینک دارلغنه  
رغماً ینه حیاتلرینی قورتارمش اولدینی ایچون جناب حقه شکر ایدهرک  
سلامتلرندن نشسته یاب اولویورلر...

حکومت وپروانی اولجه (سرایه رشوتلره) صرف ایتدکلری  
پاره یی تکرار بولمق، قویدکلری سرمایه نک کارینی طویلالمق ایچون  
بوتون او (غیر محدود) صلاحیتلری اثناسنده یا بلماق هیچ بر  
مجنونانه فعل، هیچ بر عمل شنیع ویا مدهش بر ظلم براقادیلر، قادیلری  
صاچلرندن آصدیلر، ارککلری یابانی کوپکله پاره لاتدیلر، قولاقلرینی  
تخته دیوارلره میخلادیلر؛ یاخود بونلرینه بر زنجیر طاقدیلر وزوالی  
مقتولی بو آجیقلی حالده، سوقاق و بازارلرده دولاشدیردیلر!... ائ خفیف  
جزالری غراباج دایاغی ایله قیزغین دمیردر»

ناشر علاوه ایدیورکه: باشقه بر مکتوب کورمش دکل فقط ایشتمش-  
بونده جمال الدین تورکیا وعجمستان سلطانلرینک هر ایکسینکده بردن

فرض ایله، مشهد اسلامک مدافعه سنه چالیشان علمانک قوتی ضایع،  
نفوذینی محو اولمش تصور ایتدیلر، وهپسینی مملکتک بر پارچه سنی  
بوغازلرینه یوارلامق حرصیه، آغزلری آچیق قوشدیلر.

اوزمان حق، باطله قارشو، غضبندن آتش بوسکوره رک، قالدی،  
هرسرکش ظانک بوینی اکیدره رک، غیرتی قیرهرق اوئی بر جمله ده  
ازدی... دوغرو سویله یورم: سز، ای رؤسای کرام! سز،  
عزیمکزله اسلامه شان ویردیکز، نفوذینی اعلا ایتدیکز علمانک قلبی  
خوف ودهشت ایله طولیدر دیکز.

«بوتون اجانب اوکندی که سزک نفوذکز غیز قابل مقاومت،  
سزک مقاومتکز غیر قابل اقتحام، سزک سوزلرکز غیر قابل تجاها لدر. که سز  
ارضک طو زیسکز. اهالی یی (تفسخدن) محافظه ایدرسکز. لیکن  
شمدی تهلمکه ده بویوک، موقع دهها مشکلددر؛ زیرا ابایسلر کور-  
دکلری ضرری تلافی ایچسوق اتفاق ایتدیلر، شمدی مقصدلرینه  
وصوله دهها حریصدرلر، بو رچل آتمه بوتون علمانک مملکتدن  
اخراج اولونمغسینی الزامه قرار ویردیلر. بونلر اوکا (امرلرکز آنجق  
اردو کزده کی ضابطان سایه سنده بر موقع تطبیق بوله بیلیر، حالبوکه  
اونلر علمادن صدور ایدن هیچ بر امره مخالفت ایده مزلر. اونلرک  
قیلیرینه دوقوندرمق ایسته مزلر، حکومتک سطوتی تأمین ایتک  
ایسترسه کز اردویه اوروپالی ضابطان کتیرمایسکز) دیدیلر او بو  
مجنون خائنه، نمونه اولمق اوزره (تکلیف ایتدکلری کبی) انکلیز  
خاصه قرالیسنک قومانداسیله روس قازاق آلاینک قونترولی عرض  
ایتدیلر [۱] بو صورتله بو کافر ایله بی دین مشاورلری، اجنبی ضا-  
بطان کتیرمکه چالیشدیلر، شاه جنت مزمنه سی ایچنده بو پلافی تصویب  
ایتدی و بو تهدیددن مست سرور اولدی!

امان یاربی! حماقت وخیانت بریره، جنت ایله احتراض ده بریره  
کلوب اتفاق ایتشلر، دینی ییقمنه، شرع مبنی الغایه ویت الاسلامی،  
هیچ بر جمله ده بولونمده، صوک غیرتی بیله صرف ایتمده دن اجنبیلر آلله  
ویرمکه چالیشیورلر!... ای مرشدین امت! بو رذیل فرعون یرنده  
براقیر، آریکه بلاهتندن اجرای حکمه دوامنه تحمل ایدر، اوئی  
بولوندینی موقع عالی ضالالتدن خلع ایتمکه استعجال ایتمزه کز آرتق  
هر شی بیتمشدر، تداویسی بک کوچ، تلافیسی غیر قابلدر.

مقاله بوندن صوکره شاهک خلغنندن بحث ایدیور:

«بواجراسی کوچ بر شی دکلدر» دیور، عمومی خشنودسزلغی،  
واو مشثوم توتون امتیازی علیه نه وقوع بولان قیامده، علمانک ملت  
اوزرنده کی تأثیراتی، بو فکرک صحتته دلیل کوسرتیریور. ناشر محمد  
رشید، ایرانده علمانک حصوله کتیردیکی تأثیر عظیمه دائر بر نوط  
علاوه ایدیور، بونده اسلامک سعادت ایچون علمانک حکومتدن بر

[۱] بو، سید جمال الدینک دور بینلکنه دلالت ایدرکه شاه حاضرک  
میتنده بولان میرآلای لیاقوف وسائر روس ضابطانی ۲۳ حزیران ۱۹۰۸  
ضربه ارتجاعیه سنده شاهه آلت اولشلردر؛ قازاق آلای اساساً ۱۸۸۲ ده  
تشکیل اولوندی. ایلك قوماندانی میرآلای قوزاقوفسکی ایدی.



## اقوام اسلامیة ده انتباه فکری

انقلاب عثمانی، یالکیز تورک‌لرک دکل، بتون اقوام اسلامیة ک انتباهنی موجب اولدی. چرکس قارداشلر منکرده غفلت او یقوسندن باش قالدیره رق چالیشمه باخلادقلرینه آتیده کی نطق دلالت ایدیور:

چرکس تعاون جمعیتی اعضاسندن سلیمان بک افندی طرفندن ایراد بیورولوب صراط مستقیمه درج اولنق اوزره اداره خانه منزه کوندریلن بو نطق، شو اعتبار ایله حائز اهمیت در. بناء علیه چرکس قارداشلر منزی تبرک ایدر و تعالی اسلام و عثمانی یولنده کی تشبیلرینک منتج موفقیت اولسنی جناب حقندن تمنی ایدرز.

افندیلر.

تیناً و تبرکاً بوکون رسم کشادی اجرا فلان بوشعبه اعاده حریتده استانبولده کشاد ایدلمش اولان چرکس تعاون جمعیتک آطه بازاری شعبه سیدر. اوجعیت حکومت سنیه جه مصدق تعلیماتنه سنده کوسترلدیکی اوزره چرکسلر آره سنده وظائف دینی، مکارم اخلاق، قواعد مشروعه مشروطه و مدنییه تهیم و تعلیم، مناسبات تجاریه، صناعیه و زراعییه تأسیس و ترقی ایتیره رک منافع مادیه و منوییه استحصال ایتک، چرکسلرک ماضی و حالده کی افعال و احوالی، محیطی، تاریخی، لسانی، مبحث تواریخ بشریه سنی، عادات و اخلاق سالفه لرینی میدانه چیقاره جق و چرکسلرک عادات قدیمه لرندن اولان سلاحشورلقلرینی بدرجه دها ایلرویه کوتوره جکدر.

مهاجرت و لسانجه مغایرت حسبیله لسان عثمانی بی بلیمان و یتیم و بیکیس و شوراده بوراده غریب قالان چرکس چو جقلرینی ده کوزده ده رک لسان عثمانی تعلیم و بونک ایچون ایجاب ایدن یرلرده مکتبلر تأسیس ایتک اقدام آمال خیرخواهانلر نندرز.

اشته افندیلر! بوصورتله تشریفکزدن طولابی اقتضار ایدن شو شعبه انتباه آور النده کی پروگرام موجبجه بوکی امور خبریه نک چارده لرینی بولمغه چالیشه جقدر.

چرکسلر نامه اولان بو تشبیدن هیچ بر وقت شیرازه وحدت عثمانییدن افراق کی بر معنا استخراج اولنه مز.

چرکسلر حین مهاجرتلرنده بوملت معظمه عثمانییدن کورمش اولدقلری قارده شقلری، بی نهایه انسانیتلری اونو تاملردر. کذلک چرکسلرده بوکا مقابل وقایع سالفه ده سلاحنه زق و اوملت نجیبه ایله متحداً طاورانهرق عمومک السنه ستایشنده بولمغه لایق یارارلقلر کوستر. مشلردر که بونی ده اوملت محترمه اونو تاملردر.

بو اخوت متقابله بدایتدن نهایتیه قدر بویه جریان ایده گلش، هیچ بر وقته مجرای صفوتی شایر ماملردر.

ناصل شایر سین که بو اخوت حقیقیه؛ دست ازل ایله باغلامش، اوزرینه ده مهربانیت اورملردر. بناء علیه بونک اطرافنده او یله بر واهمه هیچ بر وقته پرواز ایده مز.

واقعا چرکس قومی دنیاده الک زیاده ضایعانه اوغرایان اقوامندن بریدر.

بونک اسباب عدیده سی واردر: از جمله روسیه دولتیله قافقاسیه ده

خلعلرینی توصیه ایدیور بونک بر کیمسه نک پاوجارینی چیقارمق قدر قولای بر شی. اوله جغنی سویله یورمش!

جمال الدین طرفندن دوستلرندن (اسمسنز) برینه یازدینی تاریخسنز بر مکتوبدن چیقاریلان بو خلاصه تاریخ بیداری ایرانیا نک (۱۰۷ - ۱۰۸ نجی صحیفه سنده) ن عیناً آلمشدر. بو مکتوب اصلاً فارسی در، ترجمه سی بوجه آتیدر:

«بو مکتوبی، محبوس اولدیغم جه، دوستلرمی کورمکدن محروم بولوندیغم، نه حیاتم ونه دنه نجاتم ایچون بر امید بسله مه یه رک، نه اسارتدن متأثر ونه ده اولدور یله جکمدن اندیشه نک اولمادیغم حالده، عزیز دوستمه یازیورم: عادتا اسارتدن سوینیورم، اولومی بکله یورم. زیرا بنم جسم بندن قور تولق ایچوندر، ملنمک حیاتی ایچون قوربان اوله جغم یالکیز شوکا کدر ایدیورم که اکیکم ییجه جک قدر یاشایمدم. و آرزو ایتدیکم هدفه تماماً یتیشه مدم... تیغ ظلم بکا شرق ملتیرینک انتباهنی کوسترمکه مساعده ایتیه جک، دست جهالت بکاشرق ملتیرینک بوغازلرینی یرتارجه سنه حریت! دیه باغردقلرینی ایشیتدیرمیه جک... کندی دوشونجه لرک تخمینی. افکارملنک قابلیت طوبراغنه که بیلسه یدم!... نه اولوردی که بو قائده لی و ثمره دار تخمار سلطنتک چوراق و باطاق طوبراغنده غیب اولمایه یدی!... بو طوبراقده اکیکرم بویومدی؛ بو نانکور زمینه نه لر دیکدی ایسه هم هپسی محو اولدی کیتدی! بو مدت ظرفده، خیرخوانه نصیحتلرمدن هیچ بریسی، شرق حکمدارلرینک قولاقلرینه کیرمه دی، جهالت و خودکامقلری اونلری سوزلرمی قبولدن منع ایتدی؛ عجمستاندن امبدلرم واردی لکن مساعیمک ثمره سی اوله رق علنی جلادی کوردم! بر چوق وعد و تهدیدلرله بی تورکیابه دعوت ایتدیلر، بی بویه جه محبسه طيقوب بو زنجیرله قویدیلر. لکن هیچ بر دفعه دوشونمیدیلر که خبرجینی محو ایتک خبری محو ایتک دیمک دکلدر؛ دوشونمیدیلر که ورقة زمان کله حتی حفظ ایدر!... هر حالده، محترم دوستم، بو مکتوبی عزیز عجم دوستلرمه اونلرک پروانسه کوندریورم؛ بو خبری کندیلرینه عیناً نقل ایده سین: — سز لکه عجمستانک کاله کلر ر محصولیسکز. سز لکه عجملرک انتباهی ایچون، کال غیرته قوشاقلرکزی صیقیدیکز. نه حبس اولمقدن، نه بوغازلامقدن قورقما یک! عجمستانک جهالتیه مایوس اولما یک! سلطانتک اجرات وحشیانه سندن اورکه یک! صوک درجه سرعت و شدتله، بویوک بر غیرت و همتله چالیشک چابالایک! طبیعت رفیقکیز، خالق طبیعت معینکیز در!

سیل تجدد سرعتله شرقه دوغرو اقوب کلور! بنای استبداد یقیقه جق بر حالده صارصیلوب دورویور!... اونک شخصی وکیللرینی طوتوب آتمغه دکل، بنای کورکندن ییقه مغه چالیشک! ایران ایله سعادت بیبنده کی مانعه لرده قوللانیلرلری دکل، اصل مانعه لرک کندیلرینی محوه چالیشک! یالکیز اوناردن کندیکزی صاقینمغه چالیشیر سه کز، فنا مانعه لر آرقه سندن باشقلرینی ده کتیرر. بو مانعه لری یرندن اوینا توب آتمغه چالیشک، سائر ملتله اولان دوستقلرکزه اونلر انکل اولورلر!...